

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לפוליטיקה וממשל

מה בא אחרי האדם? פוסט-הומניזם בין תיאוריה לפרקטיקה

סמינר לתואר שני, שנה"ל תשע"ו, 2015-16

יום ג', 10-12

ד"ר מיכל גבעוני mgivoni@post.bgu.ac.il

בשני העשורים האחרונים, ותחת השפעתם המשולבת של תמורות מדעיות וטכנולוגיות ושל תמורות פילוסופיות והגותיות, העיסוק בפוסט-הומניזם הלך ותפש לו מקום של כבוד במחשבה ובמחקר הביקורתיים במדעי הרוח והחברה. מצד אחד, פיתוחים בתחום הננו-טכנולוגיה, המדעים הקוגניטיביים, הביו-טכנולוגיה וטכנולוגיית המידע, שמאפשרים להנדס ולהעצים יכולות אנושיות, למתוח את גבולות הגוף ולהקצות יותר ויותר תפקידים שנשמרו בעבר לבני אנוש למנגנונים של בינה מלאכותית ולרובוטים, מערערים את הנבדלות, הייחוד והאוטונומיות של האנושי. מצד שני, זרמים שונים של מחשבה שהתפתחו מתוך ביקורת ההומניזם של שנות ה-60 מכריזים – בהשראת, בין השאר, הפיתוחים הטכנולוגיים הללו – על פריצת הגבולות בין האנושי לממוכן ובין האנושי לחייתי ומזהים אותה כהזדמנות מבורכת ליצירה של אתיקה ופוליטיקה חדשות שאינן נגועות במהותנות הליברלית ובהדרת הנלוות לה.

מטרת הסמינר היא לברר מה הפוסט-הומניזם עשוי ללמד אותנו על הפוליטיקה – הן זו המוכרת לנו כביכול והן זו שמוטל עלינו לדמיין. באמצעות קריאה בטקסטים מתחומי הפילוסופיה, המחשבה הפוליטית, לימודי המדע והטכנולוגיה, הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה ועל בסיס ניתוח של מוצגים פוליטיים ותרבותיים נבקש לדון בשורה של שאלות הנוגעות לשכר אך גם להמשכיות שהפוסט-הומניזם מסמן בתיאוריה ובפרקטיקה הפוליטיות של העידן הזה. מהו מחירה של פוליטיקה אוניברסליסטית המושתתת על הנחות הומניסטיות? האם הפוסט-הומניזם מהווה התגברות על ההומניזם על שלל חולאיו או שמא גלגול מתעתע שלו? איך להתייחס לאמצעים חדשים לשדרוג הגוף והיכולות האנושיות ומה עומד על כף המאזניים בדיון האתי הער שנסוב עליהם? אילו יחסי גומלין מתקיימים בין טכנולוגיות פוסט-הומניסטיות למלחמות מסוג חדש? ולבסוף, כיצד עשויות להיראות זירות פוליטיות שבני אנוש פועלים בהן לצד ובשיתוף עם בעלי חיים לא אנושיים ומכונות רובוטיות ואיזה תפקיד לגיטימי עשוי "האנושי" למלא בהן?

מטלות הסמינר

- 1) השתתפות פעילה במפגשים – חובה.
- 2) קריאת כל חומרי הקריאה המחייבים לקראת כל מפגש. כל חומרי הקריאה מצויים באתר הקורס. הדיונים במפגשים יניחו היכרות טובה עם חומרי הקריאה.
- 3) הגשת 8 דו"חות קריאה במהלך השנה על טקסטים לפי בחירתכם/ן. 5 דו"חות לפחות יוגשו במהלך סמסטר א'. הדו"חות ישלחו באמצעות האימייל עד לשעה 21:00 בערב המפגש ועותק מודפס שלהם יוגש במפגש עצמו. לא ניתן להגיש יותר מדו"ח אחד למפגש; לא ניתן להגיש דו"ח על טקסט שהוצג בכיתה (כמפורט במטלה הבאה). אורך הדו"ח – עד עמוד וחצי.
- 4) שתי הצגות בכיתה (עד 20 דקות): ההצגות יכללו דיון קצר בשאלות העולות מחומר הקריאה וכן ניתוח של מוצג לפי בחירתכם/ן – יצירה ספרותית, סרט קולנוע, מסמך, עבודת אמנות, אירוע פוליטי, אמצעי טכנולוגי וכו' – המתכתב עם הטקסט העומד לדיון.
- 5) הגשת הצעה לעבודה מסכמת (בהיקף של עמוד או שניים) עד ל-1.5.2016.

6) הצגת העבודה המסכמת בכיתה.
7) הגשת עבודה מסכמת – 100% מהציון הסופי

שעת קבלה: יום ד', 11-12, בתיאום מראש.

תוכנית המפגשים*

מבוא

יובל נח הררי, *ההיסטוריה של המזרח* (כנרת, זמורה-ביתן, דביר: 2015): עמ' 301-366.

1. גנאולוגיות של פוסט-הומניזם

Rosi Braidotti, *The Posthuman* (Polity Press, 2013): pp. 13-54.

N. Catherine Hayles, *How We Became Posthuman. Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics* (The University of Chicago Press, 1999): pp. 1-24, 50-112, 247-282.

2. בין אנטי-הומניזם לפוסט-הומניזם: יסודות פילוסופיים ותיאורטיים

ההומניזם המודרני: היסטוריה פתלתלה

Tony Davis, *Humanism* (Routledge: 1996): 7-34.

Lynn Festa, "Humanity without feathers", *Humanity: An International Journal of Human Rights, Humanitarianism, and Development* 1.1 (2010): 3-27.

הולדת האינדיוידואל וקץ האדם

מישל פוקו, המלים והדברים: ארכיאולוגיה של מדעי האדם (רסלינג): פרקים 9-10.

Michel Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* (Penguin Books, 1991 [1977]): 170-194.

Jacques Derrida, "The Ends of Man", in *Margins of Philosophy* (University of Chicago Press, 1972)

סייבורגים וחיות אחרות

Donna Haraway, "A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the late Twentieth Century", in *Simians, Cyborgs, and Women* (1991[1985])

Donna Haraway, "Cyborgs to Companion Species: Reconfiguring Kinship in Technoscience", in *The Donna Haraway Reader* (2004).

Chris Hables Gray, *The cyborg handbook* (Routledge, 1995): excerpts.

Cary Wolfe, "Flesh and Finitude: Bioethics and the Philosophy of the Living", in *What is Posthumanism* (2010).

הפוליטיקה של הדברים

Bruno Latour, *We Have Never Been Modern* (Harvard University Press, 1993): pp. 13-48, 130-145.

Bruno Latour, "From Realpolitik to Dingpolitik, or How to Make Things Public," Introduction to *Making Things Public*, eds. Bruno Latour and Peter Weibel (2005).

Eyal Weizman, "Forensic architecture: Only the criminal can solve the crime", *Radical Philosophy* (2010).

---

* הרשימה כוללת קריאת חובה וקריאת רשות כאחד. חומר הקריאה המחייב יקבע לקראת כל שיעור.

3. מעבר להומניזם: האנושי, ביסוס מחודש

Anne Phillips, *The Politics of the Human* (Cambridge University Press: 2015): ch. 1, 3.
Dominique Janicaud, *On the Human Condition* (Routledge, 2005): pp. 19-34, 54-58.

4. פוסט-הומניזם בפוליטיקה: זירות מחלוקת

הויכוח על שדרוג אנושי

Nick Bostrom, "Why I want to be a posthuman when I grow up", in *Medical enhancement and posthumanity* (Springer Netherlands, 2009): 107-136.
James Hughes, *Citizen Cyborg: Why Democratic Societies Must Respond to the Redesigned Human of the Future* (Westview Press: 2004): 187-220.
Langdon Winner, "Are humans obsolete?" *The Hedgehog Review* 4.3 (2002): 25-44.
Michael Sandel, "The case against perfection", *The Atlantic Monthly* 293.3 (2004): 51-62.
Joanna Zylińska, "Playing god, playing Adam: The politics and ethics of enhancement", *Journal of Bioethical Inquiry* 7.2 (2010): 149-161.
Nikolas Rose, *The Politics of Life Itself: Biomedicine, Power, and Subjectivity in the Twenty-First Century* (Princeton University Press, 2007): pp. 77-105.

רובוטים ושיה זכויות

Rodney Allen Brooks, *Flesh and machines: How robots will change us* (New York: Pantheon Books, 2002): excerpts.
Jennifer Robertson, "Human rights vs. robot rights: Forecasts from Japan", *Critical Asian Studies* 46.4 (2014): 571-598.

ממשליות, מעקב ותיעוד בעידן הסייבר

Antoinette Rouvroy, "The end (s) of critique", in *Privacy, Due Process and the Computational Turn: The Philosophy of Law Meets the Philosophy of Technology* (2013): 144-168.
Mark Duffield, "Disaster-Resilience in the Network Age Access-Denial and the Rise of Cyber-Humanitarianism" *DIIS Working Paper* 23, 2013.
Cyberman, A documentary on Steve Mann (2002)
Anna Reading, "Mobile witnessing: Ethics and the camera phone in the 'war on terror'" *Globalizations* 6.1 (2009): 61-76.

נשקים אוטונומיים ומלחמות חדשות

Gregoire Chamayou, *A Theory of the Drone* (The New Press, 2015): excerpts.
Peter Singer, *Wired for War: The Robotics Revolution and Conflict in the 21st Century* (Penguin Books, 2009): excerpts.
Lucy Suchman, "Situational awareness: Deadly bioconvergence at the boundaries of bodies and machines", *MediaTropes* 5.1 (2015): 1-24.

פוליטיקה חייתית: ניסוי מחשבה

Brian Massumi, *What Animals Teach Us about Politics* (Duke University Press, 2014).